

NOTATKA / NOTE

**Pierwsze stwierdzenie *Mantis religiosa* (LINNAEUS, 1758) (Mantodea: Mantidae)
w Poznaniu**

The first record of *Mantis religiosa* (LINNAEUS, 1758) (Mantodea: Mantidae) in Poznań

Agnieszka ROSIŃSKA

Katedra Fitopatologii i Nasiennictwa, Wydział Rolnictwa, Ogrodnictwa i Bioinżynierii UPP
ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań; seed@up.poznan.pl

ABSTRACT: The European mantis *Mantis religiosa* (L.) is a rare species in the Polish fauna. A new site of this species has been reported from Poland in Poznań, Greater Poland Voivodeship.

KEY WORDS: European mantis, new record, distribution, Wielkopolska, Poland.

Modliszka zwyczajna *Mantis religiosa* (L.) jest jedynym przedstawicielem rzędu modliszek (Mantodea) w Polsce. Występuje na terenie Europy, Afryki i Azji, a przez Belgię, Niemcy, Polskę oraz centralną Rosję przebiega północna granica jej zasięgu. Gatunek ten został introdukowany w USA, Kanadzie oraz Australii, jako naturalny środek walki ze szkodnikami roślin (ZIELIŃSKI 2016, ZIELIŃSKI i in. 2018). Modliszka niegdyś występowała dość rzadko na obszarze Europy Środkowej oraz Polski, obecnie jest spotykana znacznie częściej. W Polsce została objęta ścisłą ochroną gatunkową, jednak nie wymaga stosowania zabiegów ochrony czynnej (Dz. U. z 2014 r. poz. 1348). Modliszka została umieszczona w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt w kategorii EN – jako gatunek bardzo wysokiego ryzyka (LIANA 2004) oraz na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce w kategorii CR, jako gatunek krytycznie zagrożony (LIANA 2002).

Mantis religiosa preferuje siedliska kserotermiczne i ekotonowe, nasłonecznione łąki, obrzeża lasów, polany leśne, wrzosowiska i ugory. Dorosłe osobniki w Polsce są obserwowane od lipca do października, ooteki są zazwyczaj odnajdywane w późniejszym terminie, od października. Najwięcej potwierdzonych stanowisk występowania modliszek w Polsce odnotowano na południu i wschodzie kraju, m.in.: na Dolnym Śląsku (KRÓLIK 2010, KADEJ i in. 2018), w Karkonoszach (TORZEWSKI i DOBRZAŃSKI 2019), na Polesiu Lubelskim (KOZINA i ŁOPUCKI 2016, KOZINA i ŁOPUCKI 2017), Podkarpaciu, Karpatach,

Kotlinie Sandomierskiej, Roztoczu i Pogórzu Środkowobeskidzkim (ĆWIK i in. 2012, DURAK i in. 2018), na Wyżynie Małopolskiej (BONK i KAJZER 2009) i Nizinie Mazowieckiej (MIŁKOWSKI i CHMIELEWSKI 2019).

Modliszka jest gatunkiem ciepłolubnym, wykazuje aktywność w temperaturze powyżej 10°C. Stopniowe ocieplanie się klimatu, a co za tym idzie wzrost temperatury oraz łagodne zimy, sprzyja rozprzestrzenianiu się tego gatunku na północ. Mimo dość dużych rozmiarów i charakterystycznej budowy ciała, owad ten jest trudny do obserwowania, ze względu na maskujące zielone lub brązowe ubarwienie.

W Wielkopolsce dotychczas odnotowano obecność modliszek jedynie w południowej części województwa. Pierwszej obserwacji dokonano w 2017 r. w gminie Bralin (YS08), gdzie na skraju lasu stwierdzono obecność trzech dorosłych osobników, w tym jednej samicy. Kolejne osobniki znaleziono w Ostrowie Wielkopolskim (XT92) we wrześniu i październiku 2018 r., na parkingu samochodowym, w pobliżu nasypów kolejowych oraz na obrzeżach lasów (KADEJ i in. op. cit.). W sierpniu 2018 r. gatunek obserwowano w Pleszewie (XT95) (ŻURAWLEW i in. 2019). Jesienią 2020 roku stwierdzono po raz kolejny występowanie modliszki w Wielkopolsce:

– XU20 Poznań-Świerczewo (52.3674536° N / 16.8891191° E), 9 X 2020, 1♀, obs. A. ROSIŃSKA, w godzinach porannych, osiedle domów jednorodzinnych przy ulicy P. Lumumby, na wschodniej ścianie budynku mieszkalnego (ryc.). W pobliżu

znajdują się ogródki działkowe oraz pas nieużytków, porośniętych m.in. przez nawłóć pospolitą, słonecznik bulwiasty, trzcinę pospolitą i turzycę.

Nie jest to pierwszy przypadek obecności modliszek w przydomowych ogrodach dużych miast, wcześniej obserwowano je w Warszawie, Lublinie i Olsztynie (ZIELIŃSKI op. cit., ZIELIŃSKI i in. 2017). W kolejnych latach należy monitorować obecność modliszek na terenie miasta Poznania by stwierdzić czy jest to stałe stanowisko czy odnotowanie miało charakter jednostkowy. Spośród dotychczas opublikowanych stanowisk modliszki w Wielkopolsce, nowe stanowisko w Poznaniu-Świerczewie jest położone najdalej na północ.

Ryc. Modliszka zwyczajna *Mantis religiosa* (L.)
Fig. European mantis *Mantis religiosa* (L.)

PIŚMIENNICTWO

- BONK M., KAJZER J. 2009: Wzrost liczby stanowisk modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa* L. na Wyżynie Małopolskiej. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą*, **65** (3): 189-194.
- ĆWIK A., MOŁOŃ M., PESZEK Ł. 2012: Nowe obserwacje modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa* w Karpatkach i na Podkarpaciu. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą*, **68** (2): 148-151.
- DURAK R., WOJTON A., DAMPC J., MOŁOŃ M. 2018: Nowe dane na temat rozmieszczenia *Mantis religiosa* w południowo-wschodniej Polsce. *Wiadomości Entomologiczne*, **37** (1): 5-14.
- KADEJ M., DOBOSZ R., MARTYNIAK K., REGNER J., DOLATA P.T., SMOLIS A., TARNAWSKI D. 2018: Nowe stwierdzenie modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa religiosa* (LINNAEUS, 1758) (Insecta: Mantodea) na Śląsku oraz w Południowej Wielkopolsce. *Acta Entomologica Silesiana*, **26** (online 042): 1-9.
- KOZINA P., ŁOPUCKI R. 2016: Nowe stanowisko modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa* (Mantodea: Mantidae) na Polesiu Lubelskim. *Przegląd Przyrodniczy*, **27** (1): 113-115.
- KOZINA P., ŁOPUCKI R. 2017: Kolejne stanowisko modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa religiosa* na terenie Polesia Lubelskiego. *Przegląd Przyrodniczy*, **28** (1): 117-120.
- KRÓLIK R. 2010: *Mantis religiosa religiosa* (LINNAEUS, 1758) (Mantodea) w Polsce. *Acta Entomologica Silesiana*, **18**: 5-7.
- LIANA A. 2002: Orthoptera prostoskrzydłe i inne owady ortopteroidalne. (ss. 115-120) [W:] Z. GŁOWACIŃSKI (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Wyd. IOP PAN, Kraków. 155 ss.
- LIANA A. 2004: *Mantis religiosa* (LINNAEUS, 1758), Modliszka zwyczajna. (ss. 72-73) [W:] Z. GŁOWACIŃSKI, J. NOWACKI (red.): Polska czerwona księga zwierząt. Bezkręgowce. IOP PAN Kraków – AR Poznań. 448 ss.
- MILKOWSKI M., CHMIELEWSKI S. 2019: Występowanie modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa* (LINNAEUS, 1758) na Nizinie Mazowieckiej. *Przegląd Przyrodniczy*, **30** (3): 49-62.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 7 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2014 poz. 1348).
- TORZEWSKI K., DOBRZAŃSKI X. 2019: Pierwsze stwierdzenie modliszki zwyczajnej *Mantis religiosa* LINNAEUS, 1758 w Karkonoszach. *Wiadomości Entomologiczne*, **38** (2): 121-122.
- ZIELIŃSKI D. 2016: *Mantis religiosa* – dyspersja gatunku w Polsce i w Europie. Nowe stanowisko na Lubelszczyźnie. *Nauki Przyrodnicze*, **3** (13): 10-18.
- ZIELIŃSKI D., CZYŻOWSKI P., KARPIŃSKI M., GOLEMAN M., DROZD L. 2017: Modliszka zwyczajna *Mantis religiosa* (LINNAEUS, 1758) w Polsce – identyfikacja i sposób postępowania. *Medycyna Weterynaryjna*, **73** (3): 189-191.
- ZIELIŃSKI D., SCHWARZ C.J., EHRMANN R. 2018: Evaluation of the expansion of *Mantis religiosa* (L.) in Poland based on a questionnaire survey. *Animal Biodiversity Conservation*, **41** (2): 275-280.
- ŻURAWLEW P., GROBELNY S., MARKIEWICZ E. 2019: Nowe dane o skorkach (Dermaptera), prostoskrzydłych (Orthoptera), karaczanach (Blattodea) i modliszkach (Mantodea) powiatu pleszewskiego (Nizina Wielkopolsko-Kujawska). *Przegląd Przyrodniczy*, **30** (2): 49-57.

Wpłynęło: 6 listopada 2020
Zaakceptowano: 25 listopada 2020